

סנהדרין נא

עניין: הילכתא למשיחא

באר מים חיים פרשת צו

חוות יאיר סי' קכד

והנה באיזה מקומות [ראה להלן תשובה קכה] הקשו הש"ס הלכתא למשיחא, ותמה הש"ס אם כן כל סדר קדשים לא נשנה וכו', משם מוכח גם כן אפילו לא יתכן שיצא מצד הלימוד דבר למעשה בזמן הזה מכל מקום לא נמנע מלימודו, כל שכן אם יש בו תכלית ונפקותא שראוי ללמוד, זה אמת ויציב חלילה להניחו. רק מה שנבחר דברים שמעט תכליתם מצד המעשה ונבחר בלימוד המוטל עלינו והוא ביאור חובתינו בכל יום ויום, חטאת הקהל הוא.

דברי שאול לבעל השואל ומשיב

דף כ"א הלכתא למשיחא תחזיקא נכחה מקומו
תקפו דאם א קיטיל סא לפיז כל סדר קדשים
לא כלמוד וכחצו דרך הלכתא למשיחא לא סייד נזה
ולפמניד נראה לתקוף טעם פסי מה סבורני שראוי
במחזור נחזה על חזק סמך שיהא נכח נשם מחזקת
דלעיל יסית הלכה ככ"ס נדר ניה וליכ לא סייד למסקנ
סלכתא למשיחא דכללי סלכיה סס ליכס רק לפי נחיה
ספילס חזא לא לפי מה פסית למחיר נלח נישום סמכיה
ולויק :

הקדמת ערוך לנר למסכת מכות

וקדשים וטהרות. וידעתי כי רבים גם מאשר אל הר ד' עולים. ובעמקי מצולות ים התלמוד צוללים. אומרים מה לנו בהלכות ודינים אשר לא נוהגים בזמננו. הלא כפי אשר הורונו חכמינו. כאשר יגיע עת ביאת משיח צדקנו. יבואו משה ואהרן ואליהו עמו והם יורונו. ורק בירור דינים הנוהגים גם עתה מוטל עלינו. ובהם נעסוק כל ימי חלדנו. כי הם חיינו ואורך ימינו. ואם לא נדע רק אותם דיינו. אמנם לדעתי לא טוב בפיהם זאת המענה. ואין זה דרך הנבונה. ולא אורח דעת ותבונה. להשליך אחרי גיוז העיון רוב מצות התורה. ולהשים מסוה על פני יפה וברת. על אשר בעוננו הגלות החשיך תוארה. הלא על זה נצטוונו מפי חכמינו הראשונים. ונוהרנו מפי הנבונים. בכל עת לדרוש לציון ולעשות תקונים. למען חזק תקותנו. על קבוצ גלותנו. ועל בנין בית מקדשנו. במהרה בימינו. ובמה יותר נעלה זכרון ציון על לבנו. מאשר נשים המצות והחקים לגדר ענינו. אשר נהנו על מכוננו בהיותנו. ואשר ישונו להתנהג בשב"ד את שבתו. וזאת שנית אשר הורונו המורים. כלמוריהם התמימים והישרים. כי גם בהיותנו בגולה. חק מחוק ד' לא כלה. ואשר יעסוק בתורת עולה. כאלו הקריבה על המזבח. להעלות לפניו ריח ניחות. ומוקנים נתבונן. מתנאים ואמוראים ורבנן. וגאונים וראשונים ואחרונים. אשר האירו

הנוהגים גם בזמניהם. ולמה לא נדרוך בעקבותיהם. למה לא נחקור גם אנתנו דרך מחקריהם. ועוד זאת נחשוב שלישית. למען הרחיב למודינו במרחביה. ולעמוד להאיר מאפילה. בכל מצות התורה. כי בלמודה נמשלה למנורה הטהורה. אשר כל חלקיה. הקנים היוצאים מצדיה. נביעה כפתוריה ופרחיה. פרח ירכה ונרותיה. מקשה אחת נעשו ונחקקו. לא יתפרדו ולא יחלקו. וממלל האחד הנרות בקדש האירו. כן כל משפטי התורה רק בהתאחדותם יאירו. ולכן אשר על רוחם יעלו. לפרדם ולחלק ביניהם בקדש מעלו. כי כלם זה את זה יחזיקו. זה מול זה יסודם יעמיקו. ואין מהמצות והחקים. בתורתנו הקדושה נחקקים. אשר לא גם אחרי נחריב בית תפארתנו. ונתפורנו וגלינו מארצנו. עודם יום יום לנו לעינים. להורינו דרך עבודת אבינו שבשמים. ועל כן מיום עמדי על דעתי. חצני נערת.

והנה בכל סדר קדשים שאינו נוהג עתה בעריה אמרו חז"ל (סנהדרין נ"א) הלכתא למשיחא אלא דרוש וקבל שכר וכו' ולדעתנו לא כיונו על שכר לימוד התורה בזה. כי הלא גם בכל מצות מעשיות הנוהגין עתה מקבל האדם שכר לימוד התורה באנפי נפשו חוץ ממה שיקבל שכר בעשיות המצות והראי' ממה שאמרו (פיאה רפ"א) ות"ת כנגד כולם וגם נענו כולם ואמרו (קדושין ד' מ') תלמוד גדול ממעשה וכו' הרי ששכר הלימוד הוא חוץ משכר המעשה ובודאי בתורה שאדם עוסק שלא במעשה כמו במצות מעקה ומוזהה אם אין לו בית וכדומה ודאי שח"ו לא יקופח שכר התורה בזה וכן בסדר קדשים ודאי לא עלה על לב מעולם לגרע שכר לימוד התורה בשביל מה שאינו נוהג עתה כי שכר הלימוד הוא שכר אחר משכר המעשה, ואמנם אמרו דרוש וקבל שכר על בחי' הנוכרת בבחי' דורשי ה' זרע אברהם אותה שהם דורשים את ה' בכל לבבם וצמאים אליו לומר מתי אזכה להדבק בו ית' ולעשות לו נ"ר, ונפושם בחלה בהם חומדת ומתאוה לקיים כל המצות כולן ברגע אחד, ואפשר לזה יאמר

כאלו הדורשים באמת. ונחזור לענין אשר לזה אמרו דרוש וקבל שכר כלומר דרשוהו בלבבכם להטות הלב שיחפץ באמת באהבה רבה לקיים כל סדר קדשים להקריב הקרבנות והנסכי' דבר יום ביומו אם לא מפני הגבול שהגביל שמו ית' שלא לעשותן כ"א בבית עולמים וע"י הכהן הטהור מכל טומאה וכאלו בעבותות העגלה נעשה מאמרו ית' להתעבב שלא בקריב וזאת במרירות לב כי נפשו משתוקקת וחומדת מאוד לעשות לפניו את קרבנות חובותינו תמידין כסדרם ומוספי היום וחטאות ואשמות ועולות וכדומה וכוזה דרוש וקבל שכר תיכף כי בזה דאי הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה ובביאור אמרו (שם) חישב אדם לעשות מצות ונאנס

ולא עשא' מעלה עליו הכתוב כאילו עשא' וכו' ואין לך אונס גדול מזה מפני מאמרו של מלך המלכים ב"ה וע"כ תיכף תקבל שכר כאלו עשית אותה והקרבתו תיכף וזה הוא חוץ משכר הלימוד ודבר אחר לגמרי. לזה אמרו חז"ל כל העוסק בתורה ולא כל הלומד כי הלימוד הוא ענין אחר ורק שהוא עוסק בה ממש שדורש ומבקש בלבו כל ענין עשייתה ומתעסק בה בכל לבו לעשותם כי חפץ בה ובאונס גדול נמנע מפני שגלינו מארצנו ואין המקום גורם לזה ובוזה